

de kor

MAANDORGAAN VAN BIOLOGIA MARITIMA
NEDERLANDSE VERENIGING VAN ZEE-AQUARIUMLIJFHEBBERS
Opgericht 12 November 1939

Nr. 60

5e Jaargang Nr. 12

December 1955

WE HEBBEN VOORTAAN OOK U ALS MEDEWERKER NODIG!

Wanneer wij thans terugzien op de gang van zaken in onze Vereniging in 1955, dan dienen wij eerlijkheidshalve op te merken, dat er in sommige opzichten iets meer samenwerking had kunnen bestaan; in andere opzichten werd de reeds bestaande samenwerking verstevigd of werden er nieuwe banden aangeknoopt. Dit kwam ook in ons maandblad DE KOR tot uitdrukking, daar ons orgaan in zekere zin de weerspiegeling vormt van hetgeen in onze Vereniging omgaat.

Bij te veel leden heeft het "willen ontvangen" de overhand op het "geven", waardoor omgekeerd het "geven" dikwijls een te zware last is voor de enkele leden c.q. Algemeen Bestuursleden op wie dit "geven" dan neerkomt. Bedenkt, dat ook Uw medewerking gewenst is en op prijs zal worden gesteld!

Gelukkig is er al weer een verbetering te constateren, hetgeen hopenlijk ook voor de overige leden een aansporing moge zijn in krachtige samenwerking met het Algemeen Bestuur hun aandeel in de verdere opbouw van onze Vereniging, alsmede van ons Maandorgaan, te leveren. In de volgende nummers van DE KOR zult U over de resultaten van die verhoogde activiteit meer gewaar worden! Prettige feestdagen en...een goed uiteinde van 1955!--

Het Algemeen Bestuur

Redactie en Administratie:
C.G.P. Wouda, Hulshorststraat 6, 's-Gravenhage

Gehele of gedeeltelijke overname van artikels en/of illustraties
alleen geoorloofd na schriftelijke toestemming der Redactie

Gratis voor Leden

met toestemming van auteur en uitgever
vertaald naar hoofdstuk VIII van
"Life of the Shore and Shallow Sea" door D.P. Wilson, Londen 1951

door
Dr C. van der Meer

II

De meeste vissen gebruiken hun ogen bij de jacht. Sommige van hen, zoals de Tongsschar, kijken uit naar lekkere hapjes op de bodem. De Pitvis (*Callionymus lyra*) verblijft juist even boven de bodem, waar hij elk ogenblik uitrust met de kop enigszins omhoog gericht. Kleine schaaldieren, schelpdieren en wormen vormen het grootste deel van zijn dieet. Hij schijnt weinig aandacht te schenken aan zwemmende organismen, waarschijnlijk omdat die grotendeels in hogere lagen leven.

Aan de andere kant voeden pelagische (vrij zwemmende, vert.) vissen zoals Haring, Makreel en Pollak zich hoofdzakelijk met in de hogere waterlagen zwemmende organismen en komen slechts zelden naar beneden om iets van de bodem te halen.

De Kabeljauw (*Gadus morrhua*) en *Gadus minutus* zijn voorbeelden van een andere klasse die zich voedt met bodemdieren. Behalve hun ogen gebruiken deze laatste twee soorten ook tot op zekere hoogte de tastdraad aan hun kin, welke voorzien is van smaak- of tastzintuigen.

Er zijn vissen, die zich uitsluitend verlaten op hun tastzin bij het zoeken van hun voedsel. Een bekend voorbeeld is de Tong (*Solea vulgaris*), die 's nachts op voedsel uitgaat. Zijn ogen zijn klein en worden niet veel gebruikt, maar op de onderzijde van de kop bevinden zich talloze tastpapillen, die gebruikt worden wanneer het dier over de grond voortkruipt op de stekels van rug- en aarsvin. De vis kruipt langzaam rond, terwijl hij de bodem met zijn kop beklopt tot hij plotseling iets eetbaars voelt dat onmiddellijk gegrepen wordt. Het spreekt vanzelf, dat deze methode de Tong niet in staat stelt actievare dieren te vangen, maar hij slaagt er toch in een gevariëerd dieet te bemachtigen, bestaande uit kleine wormen, schelpdieren, vlokreeften en zelfs kleine visjes.

De koning van de Ponen (*Mullus surmuletus*) heeft twee lange tastdraden aan zijn kin, waarmee hij actief de bodem aftast terwijl hij rondzwemt op zoek naar voedsel. Deze draden zitten vol tastknoppen, die ongetwijfeld een belangrijk hulpmiddel zijn.

Bij de Ponen zijn, zoals welbekend is, de eerste stralen van de borstvinnen los, zodat zij hiermede over de grond kunnen lopen. Zij gebruiken ze ook om naar voedsel te tasten, speciaal de soort *Trigla lineata* die zijn prooi voor een groot gedeelte op het gevoel bemachtigt terwijl hij rondwandelt. Hij slaagt erin kleine krabben en andere schaaldieren, die niet snel genoeg uit de weg kunnen komen, te vangen. De andere Ponen kunnen op dezelfde wijze hun voedsel bemachtigen, maar gebruiken ook hun ogen wanneer zij jacht maken op vissen en andere beweeglijke dieren. De Rode Poon is een viseter bij uitstek.

Een aantal vissen vindt haar voedsel uitsluitend op de reuk. De Hondshaai (*Scyllium canicula*) en de Kathaai (*Scyllium catulus*) zwemmen vlak boven de grond en voeden zich met wat de bodem oplevert. Hun reukgroeven of neusgaten zitten aan de onderzijde van de snuit, dus een uitstekende plaats om bodemdieren te ontdekken. Het gedeelte van de hersenen, dat in verbinding staat met het reukorgaan, is goed ontwikkeld en de reukzin is ongetwijfeld zeer scherp. Wanneer voedsel in hun aquarium geworpen wordt, neuzen de vissen rond over het kiezel tot zij toevallig over een stukje heen zwemmen. Dan stoppen zij, zwemmen zo nodig even achteruit en pikken het voedsel op. De mond bevindt zich op een geschikte plaats om prooi van de bodem te grijpen, namelijk onder de kop achter de neusgaten.

Deze vissen voeden zich echter niet uitsluitend op deze wijze maar jagen soms boven de bodem. Eenmaal werd waargenomen dat een grote Kathaai een flinke Kabeljauw, die net in hetzelfde aquarium gebracht was, achtervolgde. Hij zwom langs hetzelfde spoor dat de Kabeljauw gegaan was, alle hoeken en bochten volgend en passeerde hem zelfs eens in tegenovergestelde richting gaande toen de Kabeljauw in zijn oude spoor terugkeerde. Het was duidelijk, dat de ogen niet gebruikt werden om de nieuweling te herkennen; de Kathaai volgde de geur door het water en haalde tenslotte de Kabeljauw in en doodde hem.

De Doornhaai (*Acanthias*) volgt scholen Haring en Ansjovis en verblindt er grote aantallen van, die waarschijnlijk op dezelfde manier gevangen worden.

Roggen voeden zich met bodemdieren, krabben enz. en ook zij schijnen zich op hun reukzin te verlaten bij het zoeken van hun voedsel.

De reuk speelt ongetwijfeld zelfs bij die vissen, die hun ogen gebruiken, een dergelijke rol. Deze kan de aanwezigheid verklappen van iets eetbaars dat om een hoek verborgen is, hoewel bij het werkelijke vangen van de prooi alleen het gezicht gebruikt kan worden. Een stukje Schaalhoren op de bodem van een glazen buisje, dat verticaal in de zandbodem van een ondiep poeltje werd gedrukt tot de opening van de buis gelijk kwam met het zandoppervlak, trok Zeegrondeeltjes (*Gobius minutus*) aan, ook wanneer deze zich op die plaatsen bevonden waar zij onmogelijk het aas konden zien.

Een dergelijk stukje aas in een afgesloten buis op het zand gelegd, zodat de inhoud gezien, maar niet geroken kon worden, trok ook de aandacht van de Zeegrondeeltjes, hoewel misschien niet in dezelfde mate als bij de vorige proef.

Uit proeven met de Schar (*Pleuronectes limanda*), die normaliter zijn voedsel op het gezicht vindt, bleek dat hij de aanwezigheid van wormen, die hij niet kan zien, toch weet te ontdekken, en een blinde Pollak kan zijn voedsel toch alleen op de reuk of de tast vinden.

Meunen (er zijn verschillende soorten) zijn merkwaardig doordat het voorste deel van de rugvin in een groeve geplaatst is, waarin het een trillende beweging uitvoert, zodat er een stroom water door de groef gaat. De zijkanten van de groef zitten vol smaakknoppen die de Meun de aanwezigheid van iets eetbaars aangeven, waarop het dier adaequaat reageert.

(wordt vervolgd)

WEN PRAATJE OVER WETENSCHAPPELIJKE NAMEN

door

C. Naaktgeboren

Men hoort wel eens zeggen, dat wetenschappelijke namen eigenlijk ondingen of nietszeggende uitdrukkingen zijn, waarachter soms de onkunde schuil gaat. Meer is het echter: onbekend maakt onbemind. Ja, ik geef toe, dat zo'n naam de doorsnee zee-aquariumliefhebber dikwijls niet veel zal zeggen, maar dit geeft hem nog niet het recht dergelijke namen te kleineren. Daar ik op meerdere vergaderingen van clubs en verenigingen op natuurhistorisch gebied deze afkeer van wetenschappelijke namen ontwaarde, wil ik in de volgende regels iets over het ontstaan van deze namen mededelen.

Reeds in de Oudheid gaf men de planten en dieren namen en deelden hen in groepen in; denk hierbij b.v. aan Aristoteles. De opvattingen wijzigden zich echter steeds. Daarbij nam iedere wijsgeer een apart systeem aan en bedacht andere namen, zodat - mede door het gebruik van verschillende talen - een enorme chaos in de naamgeving ontstond. Het is dan ook de grote verdienste van Linnaeus geweest ons zijn geniale Binaire Nomenclatuur te schenken. Hij gaf namelijk iedere plant en ieder dier een naam in één bepaalde taal, het Latijn. Deze naam zou in het vervolg als internationale naam voor die plant of dat dier gelden. Het noemen van de vele er nadien nog bijgekomen bepalingen, laat ik hier achterwege. Elke naam zou uit twee delen bestaan: het eerste deel het genus (= geslacht), het tweede deel de species (=soort) aanduidend; b.v. *Asterias rubens* (=Rode Zeester), *Actinia equina* (=Paarde-anemoon) of *Gobius minutus* (=Zeegrondeltje). Tot één geslacht behoren soms vele soorten; men toont hiermede de verwantschap en overeenkomst tussen een aantal dieren aan, b.v. *Gobio gobio* en *Gobius minutus* (respectievelijk het Grondeltje, een algemeen inheems zoetwatervisje, en het U welbekende Zeegrondeltje). Zo zijn er genera, die tientallen species herbergen. Vaak zijn er binnen het genus nog enkele subgenera (=groepen) en binnen de species nog subspecies (=variateiten) te onderscheiden.

De genera vormen samen een familie (=familie), welke op hun beurt een classis (klasse) vormen. Deze classes vormen een ordo (=orde) en een aantal ordines vormen het phylum (=hoofdafdeling of stam). De phyla nu vormen tenslotte samen het Dierenrijk of Plantenrijk. Door deze indeling is het dieren- en plantenrijk gemakkelijk te overzien, maar ook kunnen we door de naamgeving reeds bepaalde eigenschappen aanduiden in de soortnaam; b.v. bij *Asterias rubens*: rubens=rood; ook - indien meerdere dieren van één geslacht een opvallende eigenschap gemeen hebben - in de geslachtsnaam; *Ophiura* is een slangster, terwijl *Ophidia* de onderorde der slangen is.

Vaak wordt een familie naar een belangrijk en bekend geslacht genoemd, b.v. *Fucaceae* naar het bruinwier *Fucus*, of zelfs een klasse naar het geslacht, b.v. *Asteroidea* naar *Asterias*. Soms worden dieren of planten naar een ontdekker genoemd; dan wordt de soortnaam met een hoofdletter geschreven; evenzo, wanneer die naam op de vindplaats slaat en dus een aardrijkskundige naam is, zoals bij *Malaria Anjuanae*, een vis, gevangen bij het eiland Anjuan.

Zoals U ziet, zit er aan de wetenschappelijke naamgeving, welke nu over de gehele wereld nageoeg gelijk is, meer vast dan U wellicht aanvankelijk dacht!

door
J.J.C. Tanis

II

Zeenaalden

Drie soorten van deze elegante familie had ik op het wad bemachtigd: de Kleine Zeenaald, de Grote Zeenaald en, één glorieuze haal met het netje, een Adder Zeenaald. De twee eerste soorten komen hier in grote aantallen voor, de derde houdt volgens Redeke meer van dieper water, maar ik ving hem vlak bij de dijk in een plas van 70 cm diep.

In het aquarium bleek een verschil in levenshouding: de Grote meert peinzend op een steen, op de bodem of tussen het wier; de Kleine rechtop zwemmend, soms twee of drie "spelend" om elkaar heen schroevend en de Adder op Zeepaardjesmanier met de staart om een wiardraad gekronkeld en naar alle kanten spiedend naar Aasgarnalen.

Ja, die Aasgarnalen leveren me straks problemen; ze zitten nu nog bij honderden onder de kust, maar als ze in de wintertijd verdwijnen wordt het voeren van de kieskeurige Zeenaalden een moeilijke taak.

Zowel de Kleine als de Grote leverden jongen. Ik ving juist veel mannetjes met flink gevulde broedbuidel. Vooral bij de Grote Zeenaald waren de jongen duidelijk zichtbaar tegen de tijd dat ze uitkwamen. De bewegingen van de ouderdieren werden daarbij zo krampachtig, dat het leek alsof zij hevig pijn leden. Tenslotte kwamen de jongen in kluwens los; bij de Grote Zeenaald waren zij 2,5 cm lang en bij de Kleine Zeenaald ongeveer 1 cm en zo meer-dan-naalddun dat ik bang moest zijn hen aan te raken.

Nu ontstond een voedselprobleem. Artemia's waren afwezig en zo moest ik de eerste tijd trouw elke dag zeewaarts om met een netje, gemaakt uit een oude nylonkous (hoe schoon is de damesmode), het nodige plankton te zeven. Dat lukte en toen ik na enige tijd uit een steurkrabbenbakje duizenden Steurkrablarven ter beschikking kreeg, was het ergste geleden.

(wordt vervolgd)

DE KALENDER WORDT DUNNER.....

En daarmee stijgt de spanning bij Uw Algemeen Penningmeester. Hij vraagt zich af, hoeveel Leden er dit jaar zullen zijn, die vóór de aanvang van het nieuwe jaar hun contributie zullen hebben betaald. Het is namelijk gebruikelijk papier, stencils, inkt enz. voor het gehele jaar aan te schaffen aan het begin van het jaar en daarom worden er rond de jaarwisseling zeer hoge eisen aan onze kas gesteld.

Helpt U mede om de gemoedsrust van de Algemeen Penningmeester te doen terugkeren door nu direct een bedrag van f. 6,-- te storten op postrekening nr. 349352 ten name van M. Bot, Sportlaan 75 te Vlaardingen; en.....bespaar Uzelf daardoor de kosten van een postkwitantie. Bij voorbaat hartelijk dank voor Uw vlotte medewerking!

"Visserstatijn."

IV

PLEURONOCOTES PLATESSA I.

(Schol)

II

door

J. de Veen

In de Oostzee paait de Schol in het Westelijk deel zeer talrijk, zodat men op de hoofdpaaiplaatsen zeer veel eieren aantreft, zelfs tot 276 stuks per kubieke meter water.

Vroeger geloofde men, dat de Schol in de Oostzee maar als gast kwam en nu en dan door de Sont en Belten naar binnen trok; we weten nu wel beter.

De Oostgrens der paaiplaats van de eieren, die in de Oostzee gepaaid worden, moeten we zoeken in het Stolperdiep; voorts treffen we ook in de diepere gedeelten, bijvoorbeeld in het bijzonder in het Bornholmerbekken, eieren van de Schol aan.

Als bijzonderheid geldt voorts, dat sommige Oostzeescholletjes al bij een maat van 14 cm geslachtsrijp worden.

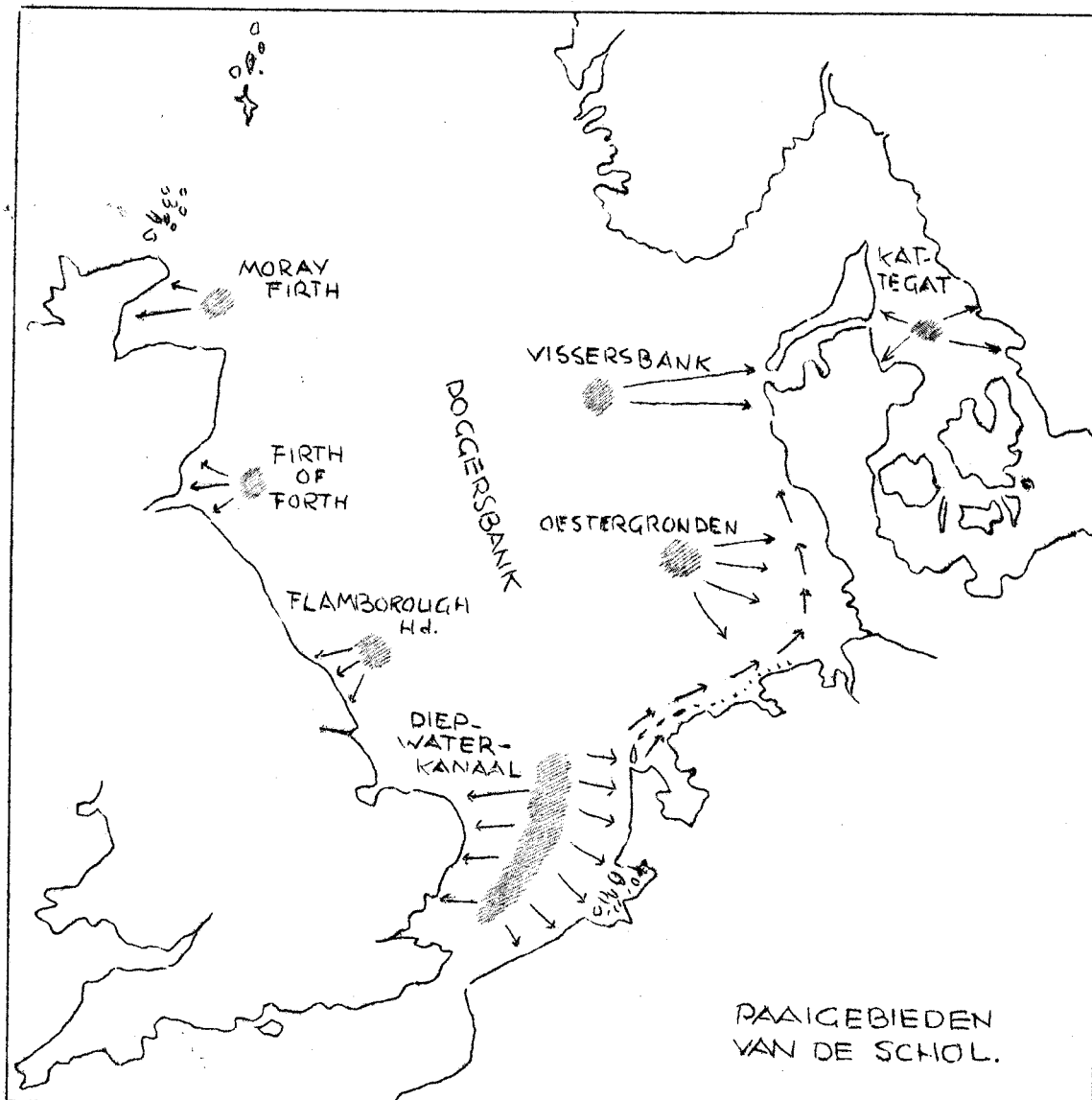
De paaitijd van de Oostzeeschol vangt aan in November en eindigt als regel in Mei. Bij koude voorzomers gebeurt het wel, dat deze dieren hier nog in de Augustusmaand paaien.

Op vele plaatsen treffen we in de Noordzee paaigronden aan. In de buurt van de Moray-Firth schijnt een paaigebied te liggen en bovendien schijnen er bij de Firth of Forth en Flamborough Head kleine paaigebieden te zijn. Zo vond Heincke zelfs op de Grote Vissersbank een klein paaigebied en vonden andere Duitse onderzoekers een klein paaigebied in de buurt van de Oestergronden. Maar het belangrijkste paaigebied - en dit geldt niet alleen voor de Noordzee, maar ook voor wat aangaat alle Scholgronden, waar de Europese vissers komen - is het paaigebied van de Vlaamse bocht. Van de paai, uit dit gebied afkomstig, komt bijna alle Schol, die in de Zuidelijke Noordzee wordt gevangen.

Dat de Schol hier op één bepaald punt zou paaien, is onjuist; er wordt gepaaid vanaf de ingang van het Kanaal in een brede strook tot benoorden de Gat. Als de temperatuur aan de lage kant blijft, krijgen we zelfs een verspreiding van eieren tot de Botneyground en Tea Kettle Hole; soms ligt het centrum ten Zuiden van de Hindergronden, dan weer tussen de Outer-Cabband en Schouwengrond; soms treffen we de meeste eieren aan op de Lemangronden.

Op het nevenstaande overzichtskaartje zijn de paaigebieden van de Schol met horizontale streepjes aangegeven.

De grond, waarop de Schol wordt aangetroffen, bestaat niet altijd uit zand, doch is ook wel steenachtig of slijkachtig. Soms wordt deze vis aangetroffen op een combinatie van bruin zand en slijk. De Schol komt zowel voor op grote vlakten, als in zogenaamde put-

ten. Deze putten hebben dan meestal een middellijn van enkele mijlen; de diepte van dergelijke putten bedraagt zo om en nabij 35 m.

(wordt vervolgd)

ALGEMENE JAARVERGADERING

De eerstkomende Algemene Jaarvergadering zal o.o.v. plaats vinden in Februari 1956. Het is de bedoeling van het Algemeen Bestuur deze vergadering zo mogelijk schriftelijk te doen houden. Nadere mededelingen kunt U in het volgend nummer van DE KOR aantreffen.

"HET ZEE-AQUARIUM" TE BERGEN AAN ZEE

Dit jaar maakte "Het Zee-aquarium" te Bergen aan Zee voor de eerste maal een geheel seizoen mee en trok meer dan 30.000 bezoekers. Als topdag van het aantal belangstellenden gold de 2e Pinksterdag met 1089 volwassenen en 131 kinderen.

De algemene belangstelling was het grootst voor de Zeepaardjes, de meer dan één meter lange Toonhaai en de daarbij zwemmende Pijlstaartroggen (hoewel uitkijken geboden bleef, aten sommige van deze grotere dieren op den duur letterlijk uit de hand van de directeur, de Heer J.C. Jager), de enorme Langousten en de bijzondere collectie Zee-anemonen.

Uitwisseling van dieren vond dit jaar o.m. plaats met het Zee-aquarium te Dinard (Frankrijk).

Na de sluiting op 18 September 1955 werden de dieren gedeeltelijk overgedaan aan de Leden van onze Vereniging BIOLOGIA MARITIMA en de rest verhuisde naar het Duisburger Tierpark (Duitsland). Elk jaar wordt namelijk met een geheel nieuwe en andere collectie dieren en wieren begonnen.

In 1956 zal "Het Zee-aquarium" te Bergen aan Zee tegen Pasen weer geopend worden.

ZEE-AQUARIUM VOOR CURACAO

Op 19 October 1955 legde Prins Bernhard te Willemstad (Curaçao) de eerste steen voor het Marien Biologisch Instituut aan de Piscaderabaai.

Vermoedelijk zal dit instituut - het eerste project van de Technisch-economische Raad van de Nederlandse Antillen - over enige maanden gereed zijn; daarna zal Dr J.S. Zaneveld de directie op zich nemen.

Een groot zee-aquarium zal het hoofdbestanddeel van het instituut vormen; daaromheen worden een practicumzaal, een laboratorium en werkplaatsen gegroepeerd, eventueel aangevuld met een bibliotheek. Het geheel zal het eerste wetenschappelijke centrum op Curaçao vormen, gewijd aan de zee en wat er in leeft en groeit. Zowel het zuiver wetenschappelijke als het praktisch bereikbare zal in dit centrum worden bestudeerd.

Nadat de Prins de eerst steen had gelegd, verzocht de Heer G.H.M. Pieter Kwiers, gedeputeerde voor Visserij en Watervoorziening, Z.K.H. het beschermheerschap van dit instituut wel te willen aanvaarden, welk verzoek door de Prins gaarne werd ingewilligd. De Prins ontving van de Heer Pieter Kwiers als aandenken een Carco-schelp.

Dr Zaneveld kreeg vervolgens gelegenheid de Prins over de bouwplannen van het instituut nader in te lichten. Daarna werd de erewijn geschonken en kregen de schrijver H.C.M. Hakkenberg van Gaasbeek, de duiker Lenderink en de fotograaf Frederik Fischer op hun beurt gelegenheid hun geïllustreerd boek over de onderwaterjacht rond Curaçao, getiteld Caraïbisch Steekspel, aan de Prins aan te bieden; dit - onder auspiciën van het Prins Bernhardfonds uitgegeven werk - werd door de Prins gaarne aanvaard.

NU WIJ DADELIJK AAN HET BEGIN VAN EEN NIEUW VERENIGINGSJAAR STAAN;
- HEEFT U EEN PRACHTIGE GELEGENHEID NIEUWE LEDEN AAN TE BRENGEN! -

ROTTERDAM

De Afdeling ROTTERDAM EN OMSTREKEN ("DE ZEESTER") hield op 11 October 1955 wederom een bijeenkomst in Diergaarde Blijdorp te Rotterdam.

Aan de hand van een groot aantal lichtbeelden hield de Heer M. Bot uit Vlaardingen een causerie over het onderwerp: "Een excursie langs het strand". De eerste opnamen gaven ons een beeld van een wad, waarop nog veel van de flora en fauna te zien was. Vervolgens verschenen enkele beelden van de haven van IJmuiden en omgeving, waarna een aantal plaatjes van de Zeeuwse stromen deze rij besloot. Hierna werden opnamen van zeedieren vertoond, waaronder Zee-anemonen, Heremietkreeftjes, Noorse kreeften, verschillende soorten krabben, vissen enz. enz. Tot slot werd nog een aantal zee-aquaria op het witte doek gebracht; verschillende ervan bleven enige tijd geprojecteerd, daar het prachtig ingerichte bakjes waren.

Alle opnamen werden door de Heer Bot toegelicht, zodat het geheel zeer duidelijk en interessant was. Met een half uurtje napraten werd deze bijeenkomst besloten. ---

J. Bos Jr., Secr.

'S-GRAVENHAGE

De afdeling 'S-GRAVENHAGE EN OMSTREKEN ("HET ZEEPAARDJE") had voor Zondag 23 October 1955 wederom een excursie naar de kust van het eiland Tholen op het programma staan.

Enkele leden hadden hun personenauto voor deze tocht ter beschikking gesteld, zodat ook nog een enthousiast B.M.-er uit Duivendrecht van deze gelegenheid tot een bezoek aan de Zeeuwse stromen kon gebruik maken.

Vergezeld van een motregentje vertrokken de deelnemers om 9.30 uur vanaf de woning van de Voorzitter, haalden vervolgens nog een inschrijver voor de excursie af en daarna ging het richting Zeeland. Tussen 's-Gravenhage en Rotterdam hield de regen op en weldra begonstigde zelfs een mild herfstzonnetje tot het einde toe deze excursie; en dan na thuiskomst 's-avonds om ongeveer 18.15 te horen, dat het in 's-Gravenhage en omgeving de gehele dag "pijpestelen" geregend had!

Daar wij besloten hadden onze "Koffiehoek" op Tholen, welke wij sinds 1950 regelmatig bezochten en waar wij menige interessante vondst voor onze zee-aquaria hadden gedaan, ditmaal eens te laten voor wat zij was om te trachten een tweede sublieme vindplaats op Tholen te ontdekken, waren wij benieuwd of wij hierin direct zouden slagen. Welnu, we zijn er volledig in geslaagd en toen we in de loop van de namiddag bepakt en bezakt met allerlei heerlijke zaken voor onze zee-aquaria vanaf een dijk ons operatieterrein nog eens overzagen en het zonlicht op dat moment een wonderlijk kleureffect tevoorschijn toverde op de nog gedeeltelijk droogliggende bruinwierbegroeiing van de basaltblauwe dijkhelling, waren allen het er over eens, dat deze plaats voortaan de "Theehoek" zou heten.

Met een langzamerhand traditie geworden bezoek aan de oesterputten

van de Zeeuwsche Oester Mij. Bona Fides in de plaats Tholen werd deze zeer geslaagde excursie besloten.

Wat de prachtige vondsten aan dieren en wieren betreft, hiervan getuigen de fraaie zee-aquaria van de deelnemers wel het beste. Voor hen, die niet in de gelegenheid zijn deze aquaria persoonlijk te komen bekijken, volgen hier de namen van een groot aantal der gevonden dieren en wieren: Heremietkreeften, Steurkrabben, Vloorkreeftjes, Stompe Alikruiken, Keverslakken, Muiltjes of Slippers, Tulken, Naaktslakken, Kokkels, Mossels, Slijkgapers, Manteldieren, Golfbreker-anemoontjes, Snoertentakel-anemonen, Zee-anjelierien, Kleine Palingen en Zeegrondeltjes; Slawier of Zeesla, Sponswier, alsmede Iers Mos en verscheidene andere roodwieren.

Dat ook de Dienst-Afdeling "Service van de Leden voor de Leden" van onze Vereniging van deze excursie profijt trok, moge blijken uit hetgeen door haar beschikbaar kon worden gesteld vanaf 24 October 1955. ---
G.G.P. Wouda, Voorzitter.

SERVICE VAN DE LEDEN VOOR DE LEDEN

Vanaf 15 December 1955 staan, zolang de voorraad strekt, de hierna genoemde zoedieren en wieren ter beschikking van de Leden:

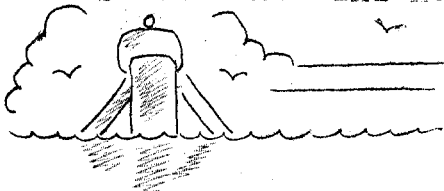
a. Droog te verzenden

1. Gewone Alikruiken (<i>Littorina littorea</i>)	Gratis
2. Mosselen (<i>Mytilus edulis</i>)	"
3. Sponswier (<i>Codium spec.</i>)	"

b. In zeewater te verzenden

1. Steurkrabben (<i>Palaemon elegans</i>)	"
2. Steurkrabben (<i>Palaemonetes varians</i>)	"

Leest voor het inzenden/aanvragen de aanwijzingen in DE KOR nr. 49

LAAGWATERTIJDEN voor HOEK VAN HOLLAND (1956)

7 Januari 4.49 u. en 17.22 u.,	1 Januari 0.22 u. en 12.55 u.
14 Januari 11.26 u. en 23.35 u.,	8 Januari 6.06 u. en 18.38 u.
21 Januari 2.11 u. en 14.42 u.,	15 Januari 11.57 u.
28 Januari 11.06 u. en 23.22 u.,	22 Januari 3.28 u. en 16.06 u.
Voor Westkapelle 2.30 uur vroeger,	29 Januari 11.52 u.
voor Scheveningen 0.30 uur later,	voor Tholen 1.00 uur vroeger,
voor Den Helder 3.30 uur later,	voor IJmuiden 1.00 uur later,
	voor Delfzijl 4.30 uur vroeger.

EUPAGURUS BERNHARDUS (Heremietkreeft)

Naar aanleiding van het artikel van de Heer J.C. van Egdome over bovenstaand onderwerp in DE KOR nr. 50 (2/1955) pagina 16 en 17, schrijft de Heer G.M. Roding - Directeur van het Natuurhistorisch Museum te Enschede - dat, hoewel hem de beschreven gedragingen van Heremietkreeften niet bekend zijn, het misschien zijn nut kan hebben te vermelden, dat de bekende entomoloog J.H. Fabre soortgelijke gedragingen waargenomen heeft bij het paringsspel van Schorpioenen. Ook hier het "hand in hand gaan", het zich oprichten tegen elkaar enz.

CARAIBISCH STEKESPEL

Bij het lezen van bovenstaande titel denkt men onwillekeurig aan toernooien, zoals deze in vroegere eeuwen hier te lande door ridders werden gehouden; toernooien, waaraan dikwijls pracht en praal waren verbonden.

H.C.M. Hakkenberg van Gaasbeek moet ongetwijfeld aan dergelijke evenementen hebben gedacht, toen hij aan zijn boek over het wonderbaarlijke leven in de wateren rond Curaçao de naam "Caraibisch Steekspel" gaf. Dat dit leven steeds meer de aandacht trekt, is voor de meester Uwer geen geheim meer, doch wat wel nog voor een groot gedeelte een geheim is, is het doen en laten van heel deze onderwatergemeenschap.

De auteur onderneemt met zijn zoon Peter en al of niet vergezeld van de fotograaf Frederik Fischer duiktocht op duiktocht; harpoen en camera verlenen hierbij goede diensten. Samen met deze ervaren duikers bezoeken wij de zonnige koraalriffen, genieten van al het schoons en maken kennis met vele kleine en grotere bewoners van de Caraïbische Zee. Dat deze tochten niet altijd zonder gevaar zijn, blijkt wel uit de ernst, welke achter de luchtige stijl van de auteur verborgen ligt.

Z.K.H. Prins Bernhard heeft tijdens zijn bezoek aan de Nederlandse Antillen in de omgeving van het onbewoonde Klein Bonaire met groot enthousiasme deel genomen aan de onderwaterjacht op groot wild. De volgende passage uit dit boeiende, charmante boek moge U een indruk geven van de prettige verteltrant van de schrijver; hierbij dient U dan alvast te weten, dat een "sjinsja" een kogelvis of egelvis is.

"Als mijn ogen enigszins aan de duisternis gaan wennen, zie ik vaag de omtrek van een grote sjinsja. De sjinsja is één der vreemdste creaturen van de Caraïbische zee: als hij in gevaar verkeert, pompt hij zich vol met water en neemt dan de vorm aan van een voetbal met een staartje. Op zijn gespannen huid komen dan een ontelbaar aantal stekels overeen, waardoor hij het aanzien van een egel krijgt.

Ik zie Prins Bernhard zijn harpoengeweer richten op de sjinsja, doch kan hem nog juist weerhouden om af te schieten. Dan is onze reservelucht verbruikt en moeten wij naar boven.

"Wat was dat?" vraagt Z.K.H.

"Een zeemeermin".

"Ik zal je geloven" zegt Z.K.H. "maar lieg nooit meer". En voor ik hem kan tegenhouden is hij weer verdwenen om, zeemeermin of niet, boven te halen, wat hij in het hol heeft zien bewegen. Vanaf mijn plaats aan de oppervlakte zie ik hem weer hetzelfde hol inkruipen en terstond daarna hoor ik zijn harpoen uitschieten. Dan komt hij naar boven, de lijn van zijn harpoen, die blijkbaar in het hol is achtergebleven, uitvierend.

"Is ze niet meegekomen?" vraag ik.

"Praat geen nonsens" zegt Z.K.H., dan "'n pracht vis, help liever even met hem eruit te halen".

Als ik beneden kom, zie ik direct dat de sjinsja zoals te ver-

wachten was, zich heeft volgepompt met zeewater en nu als een buitenmodel voetbal op de bodem van de grot ligt te rollen. Ik breek nog wat koraaltakken weg om de ingang groter te maken en trek het loodzwaar geworden creatuur naar buiten. Dan beduid ik de Prins dat hij zijn buit kan ophalen.

Teruggekomen aan de oppervlakte kijk ik naar het gezicht van de Prins, die met groeiende verbazing zijn vrachtje naar boven haalt. Dan zeg ik: "Is ze niet mooi?"

"De Caraïbische Zee heeft vreemde kostgangers" antwoordt Z.K.H. "Kennelijk een opblaasvis, kon ik hem maar meenemen naar Soestdijk. Marijke zou hem zeker mooi vinden".

Wilt U genieten van dit kostelijk geschreven boek met zijn 37 prachtige foto's en 20 geestige tekeningen, schaft U het zich dan spoedig aan. Reeds is de 2e druk van dit 134 bladzijden tellende, uitnemend verzorgde boek verschenen! Het is geheel uitgevoerd op kunstdrukpapier, in linnen gebonden en voorzien van een geplasticeerd omslag. Tekeningen en omslag zijn van Paul Erkelens. Het boek wordt uitgegeven in samenwerking met het Prins Bernhardfonds Nederlandse Antillen, door de Koninklijke Van Gorcum & Comp. N.V. te Assen en kost f. 12,50. --- G.G.P. Wouda

In DATZ (Die Aquarien- und Terrarien Zeitschrift) nr. 10/1955 beschrijft K.E. Schmidt zijn ervaringen met *Hippocampus hippocampus* (Zeepaardje) in een zee-aquarium van circa 33 liter inhoud. Het water had een s.g. van 1,026; temperatuur gemiddeld 24° C. Matige doorluchting en een binnenfilter (kool en kiezel) zorgden voor de rest. Ruim 1 pagina is gewijd aan de wijze van voederen en de vermoedelijke doodsoorzaak der dieren (na resp. 9 en 20 maanden).

In nr. 11/1955 van ditzelfde tijdschrift vertelt Dr W. Ladiges het een en ander over *Amphiprion percula* (Driebandkoraalvis), alsmede hun symbiose met Zee-anemonen. Levensvoorwaarde voor genemde vissen is: biologisch rein zeewater en temperatuur boven 20° C. In dit artikel worden tevens de voeding en voortplanting besproken. F. Stucker schrijft over *Anemonia sulcata* (Zee-chrysaal). Deze behoeven veel licht en lucht. Kleine voedselbrokken geven!

Alle artikelen zijn van foto's voorzien. Een abonnement op DATZ kost f. 4,--- per kwartaal; bestellen via boekhandel.-G.G.P. Wouda

VERENIGINGSDRESEN:

Alg. Voorzitter: J.P.J. Turlings, Oranjelaan 25, Rijswijk (ZH)

Alg. Secr.: J.C. van Egdorn, Leeuwenbekstraat 31a, Rotterdam-N
(Inlichtingen over en aanmelding voor het lidmaatschap;
alle algemene correspondentie betreffende de Vereniging)

Alg. Penningmeester: M. Bot, Sportlaan 75, Vlaardingen; giro
nummer 349352 (Contributie-betalingen, donaties, enz.)

1e Alg. Commiss.: G.G.P. Wouda, Hulshorststraat 6 's-Gravenhage
2e Algemeen Commissaris: J.H. Kroon, Leeuwerikstraat 8, Leiden

MAANDORGAAN "DE KOR":

Zendt alle kopij en daarmee verband houdende stukken,
alsmede opgaven van advertentie-teksten, aanvragen voor
proefnummers en adresveranderingen uitsluitend aan de
Redactie-Administratie: Hulshorststraat 6, 's-Gravenhage